

Obr. 12: Farář zkouší děti, učitel napovídá.

ní správce, tak světský dohlížitel, vykonávali kontrolu školy libovolně podle svého uvážení. Oba podepisovali školní fassé a žakovské seznamy. Na úrovni místní správy působila rovněž vrchnost jako patron s právem vizitace a místní obec, která přispívala škole určitou finanční částkou nebo naturáliemi.³³

Okresním školdozorcem se stával zpravidla děkan nebo vikář jmenovaný diecézí a potvrzený guberniem. Byl ustanoven při určitém počtu škol, cestoval po školním okrese a měl za povinnost navštívit každou školu, včetně škol hlavních, alespoň jednou do roka. Okresní školní dozor dohlížel na řadu povinností, ať již to bylo zaopatření žáků učebnicemi, příjmy učitele, jeho vzdělání, či pravidelné vyučování náboženství.³⁴ V roce 1779 zněly instrukce určující funkci okresních školdozorců takto: „Školní dozorcí mají bdít nad tím, aby ve školách byli vychováváni zbožní, bohabojní a vrchnosti oddaní občané a aby se učitelé zdrželi všech věcí, které nejsou v učebnici a v Metodní knize.“³⁵ Okresní školdozorce o svých inspekcích podával zprávu zemské školní komisi, která zároveň vydávala učitelské dekrety, účastnila se zkoušek, dbala o dodržování školního řádu a podobně.³⁶

Nejvyšší úřad v zemi, **Zemská školní komise pro Království české**, byla zřízena v Praze roku 1775 jako jedna z několika odborných komisí působících pod hlavičkou Českého zemského gubernia. Jejím nejvýznamnějším členem byl Ferdinand

33) Fantová, Jindřiška. *Správní organizace nižšího školství a její fungování na Třeboňsku od počátku 19. století do roku 1868*. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta, Ústav archivnictví a pomocných věd historických 2011, s. 26.

34) Štverák, *Stručné dějiny*, s. 153–154.

35) Franc, Oldřich. *K některým otázkám teorie školní inspekce*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze 1967, s. 11. Knihu metodní pro učitele českých škol v c. k. zemích vydal Felbiger roku 1777 ve dvou svazcích.

36) Štverák, *Stručné dějiny*, s. 153–154.